

Omtrent samtidig er Bind II af samme store Værk udkommet med Professor Sven Tunbergs Behandling af Tiden 1060—1389. Her er Forholdet omvendt: et meget tyndt Kildemateriale, der ofte er behandlet før, og nogen Omvurdering af dette Materiale er paa væsentlige Punkter ikke forsøgt. Endnu mangler Bind III, VI og VII af Sveriges Historie.

Peder Hansen.

Erik Brate: *Svenska runristare* (Kgl. Vitterhets Akademiens Handl. 33:3. Stockh. 1925) vil give en Redegørelse for de svenske Runestene ud fra det Synspunkt, hvem der har ristet dem. Udgangspunktet er da naturligt de Stene, der indeholder Risternavne; de øvrige søges saa vidt muligt ordnet og eventuelt henført til kendte Ristere, og de paaviste Grupperes Tidsforhold søges bestemt. Arbejdet er i sin første Form udført i 1904, paa et Tidspunkt, da dette Studiefelt var ret udyrket. Siden da har imidlertid navnlig Professor Otto von Friesen foretaget omfattende Undersøgelser paa dette Omraade for de upplandske Stenes Vedkommende. Lektor Brate fik før sin Død omarbejdet sit Arbejde og gjort det færdigt til Trykken. Dets Betydning ligger i den samlede Behandling, hvorved det danner en nyttig Oversigt. Alfabetiske Registre over Ristere og behandlede Stene savnes.

Johs. Brøndum-Nielsen.

Paa den internationale Historikercongres i London 1913 fremsattes Tanken om ved Fællesarbejde at skabe en ny stor Ordbog over Middelalderens Latin, en ny »Du Cange«, dog ikke efter ganske samme Plan som det gamle »Glossarium mediæ et infimæ latinitatis«, ikke et antikvarisk Reallexikon, men et sprogvidenskabeligt Hjælpemiddel. I 1920 kom Arbejdet i Gang. Det ledes af en Komité, der hører under Union international des académies. Komitéen har, da Stoffet var overvældende stort, draget Grænserne saaledes, at alene Sprogmindesmærker fra Perioden c. 450—1000 kommer under Behandling. Som en Forberedelse og som Bindeled mellem Arbejderne udgiver den »Archivum latinitatis medii ævi«, der ogsaa bærer Navnet »Bulletin du Cange«. Foretagendet er iøvrigt begyndt under uheldige Auspicier, idet Tyskerne ikke er med; det er et ensidigt Entente-Arbejde.

Den ny »Du Cange« skal kun omfatte Merovinger- og Carolingertiden og saaledes danne Basis for andre lexicalske Værker, der tager Sigte paa de følgende Aarhundreder; hvert Land, hver Landegruppe skal gøre sit Arbejde fra det 11. Aarhundrede til Middelalderens Slutning. I England, hvor Vinogradoff var den

bevægende Kraft, er nedsat et Udvalg, der skal forberede en Ordbog paa Grundlag af de hjemlige Kilder efter 1060. —

Fra Finland, hvis Forskere for Tiden driver ihærdige middelalderlige Studier, er kommet en Bog, der af Forfatteren stilsfærdigt betegnes som et foreløbigt Arbejde, et beskedent Hjælpe-middel; det er M. Hammarströms *Glossarium till Finlands och Sveriges latinska medeltidsurkunder*, den første i Rækken af de Haandbøger, Finska Historiska Samfundet udgiver. Bogen erindrer om det gode og nyttige Værk, der kunde gøres af nordiske Granskere — latinske Filologer og Historikere tilsammen — om de i Fællesskab gik i Lag med en Ordbog over Latinen i vore Monumenter og førte den til Ende uanset hvad Skæbne den internationale »Du Cange« kan faa. E. J.

Ved Sir Paul Vinogradoffs Død den 18. Dec. 1925 mistede Europa en af sine mest fremragende Historikere, desuden en Forsker af mærkelig international Vidde baade i sine Studier og i sin øvrige Gerning. Han var født i Moskva (1854) og i en Aarrække Professor ved Universitetet dér, men hans Læremestre havde tyske Forskere været, især Mommsen, Jhering og Brunner, og efter at han i England havde fundet et saa omfangsrigt Materiale for Behandlingen af Middelalderens sociale og økonomiske Forhold, som intet andet Land havde Mage til, kastede han sig med hele sin Kraft over Studiet af dette Lands sociale Fortid og dets Retshistorie. 1903 udnævntes han til Corpus Professor of Jurisprudence i Oxford. Han havde da opgivet sin Stilling i Moskva, hvor hans frie Bevægelighed ikke stemmede med Zardømmets Anskuelser og havde skabt ham Modstand.

I sin nye Lærerstilling blev Vinogradoff saa at sige den første, der i England indførte en saadan Undervisning gennem historiske Seminarier som den, der i Tyskland og Frankrig havde vist sig saa frugtbringende, ligesom han med Held arbejdede paa en lignende fast Organisation af de i Faget arbejdende, som der kendtes i disse Lande. Som Leder og Fører for mange yngre Kræfter fik han meget Udgiverarbejde sat i Gang, ligeledes Offentliggørelsen af mange metodisk gennemførte Studier; han var Formand i Selden Society og ledede Udgivelsen af »Oxford studies in social and legal history«.

Blandt de Undersøgelser, der mest henledte Opmærksomheden paa Vinogradoffs ejendommelige Evner, maa nævnes hans Værk om Trældom og Vornedskab (*Villainage in England*, eng. Udg. 1892) og om Hovedgaardenes Tilblivelse og Udvikling